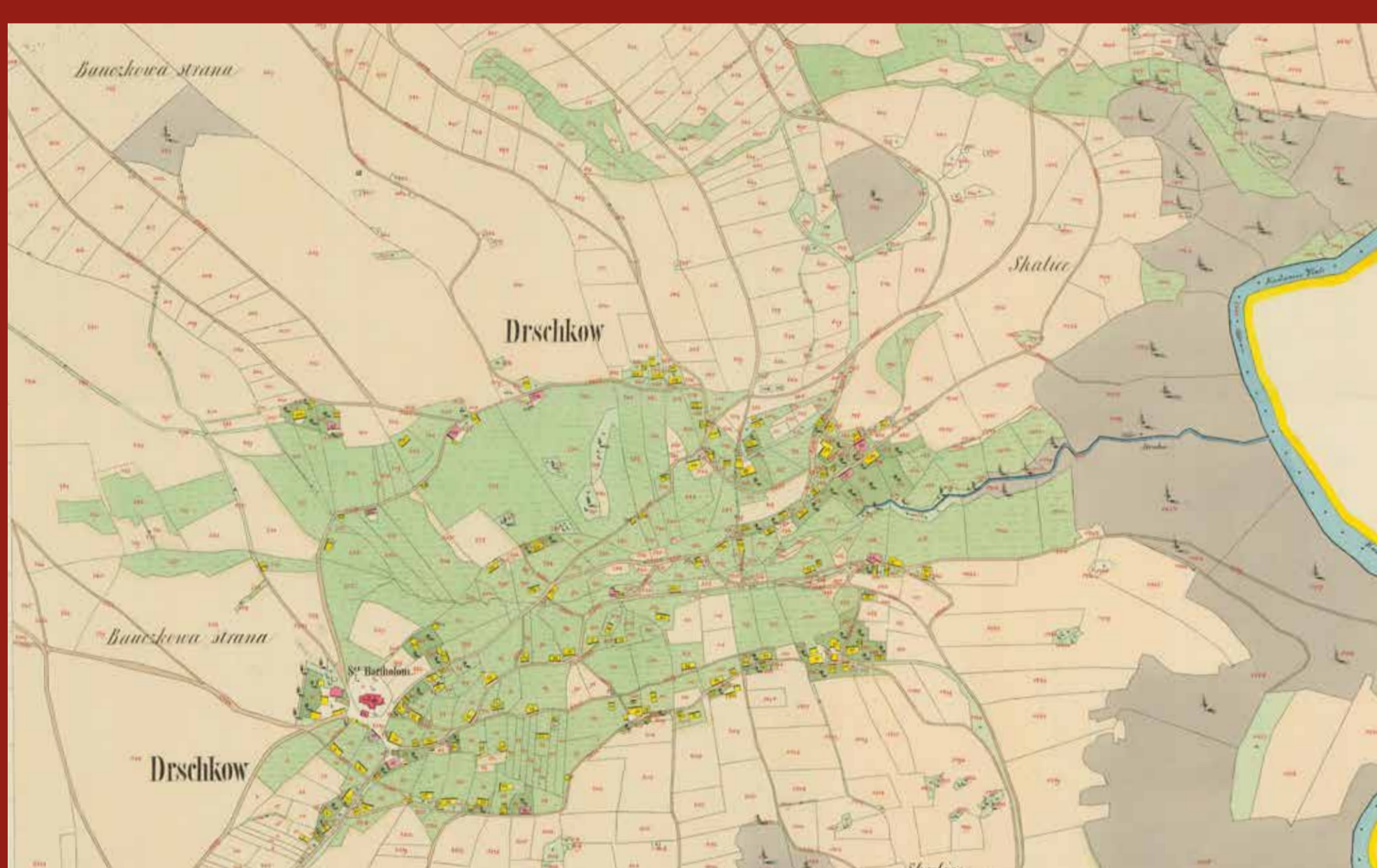

1.

1843

Držkov Liberecký kraj

Obec se nachází v podhůří Jizerských hor a její katastr západně přiléhá ke střednímu toku říčky Kamenice. Archeologické nálezy dokládají slovanské osídlení již v 10. – 11. století, písemně je obec zmiňována k roku 1352. Od roku 1365 spadala pod pány z Návarova, po 1627 patřila rodu de Lamotte a až do roku 1873 jejich potomkům, rytířům z Ehrenburka. Architektura vsi je poznamenána razantním průmyslovým rozvojem od 2. poloviny 19. století.

Držkovu je připisováno slovanské osídlení, jež mělo chránit zemskou stezku na území tzv. Hornojizerského krajiště. Od středověku spadala ves pod panství blízkého hradu Návarov, který mimo jiné vlastnil i „mílec“ Václava IV. vladka Jan Čůch ze Zásady (+1410). Po následném častém střídání majitelů se hrad s panstvím dostal Albrechtu z Valdštejna, který jej roku 1627 prodal Gertrudě de Lamotte a až do roku 1873 bylo panství v majetku jejich potomků z Ehrenburka.

Stabilní katastr z roku 1843 zachytil Držkov jako lesní lánovou ves s minimálním počtem zděných stavení. Základem zdejší zástavby byl roubený dům se zděnou komorou a chlévem, ve štítu s horizontálně dělenou, klasovitě obedněnou lomenicí, tzv. dům severovýchodních Čech. Netytickým příkladem této architektury může být čp. 553 s pozdější zděnou příčnou dostavbou, tradičnější podobu má chalupa při potoku čp. 45. **(obr. 2)** Z té doby jsou též zachovány hodnotné stavby zdejších stodol, například stodola při jednom z nejstarších stavení čp. 17. **(obr. 1)**

V 2. polovině 19. století charakter této zemědělské – převážně české – obce zásadně změnil příchod textilního a sklářského průmyslu do zdejšího kraje. Intravilán se s rostoucím počtem obyvatel začal zahušťovat, původní chalupy kolem hlavní silnice musely od roku 1864 ustupovat jejímu až trojnásobnému rozšíření, stavěly se větší, zděné domy pro dělníky nových sklářských a tkalcovských továren. Podoba přestavěných chalup, například čp. 147 **(obr. 3)**, či nových rodinných i nájemních domů se na přelomu 19. a 20. století inspirovala městskými architektonickými směry, například dům čp. 10. **(obr. 4)** Pro ves nezvyklý solitér představuje Brúnova vila v neobarokně-klasicistní podobě.

Prosperita místních továren a blízkost sklářských produkčních a vývozních center Jablonce a Železného Brodu se projevila v zásadních změnách urbanistické struktury obce i ve 20. a 30. letech 20. století. V té době si finančně zabezpečené obyvatelé stavěli vlastní rodinné domky, a to převážně při silniční přípojce do Zásady, kde vzniklo menší zahradní městečko s typickými předměstskými příbytky a nově vytvořeným náměstím. Vliv na vzhled zdejší architektury měla také od roku 1925 výstavba konzervativně neoklasicistního rozlehlého Husova sboru, sloužícího všem okolním obcím.

V listopadu 1938 se Držkov ocitl na hranici Sudet a zdejší domy zaplavilo množství českých utečenců. Po roce 1948 byly místní továrny vyvlastněny a v roce 1952 předány n. p. Technosklo Držkov. Noví obyvatelé se stěhovali do dvoupatrových bytových domů postavených v 60. letech při silnici do Zásady a pro vesnici netytických vícepatrových domů s dřevěnými prvky za kostelem či do komplexu rodinných řadových domů s lodžemi ve svahu pod Mikšovou horou. Držkov není typická ves. Její překotný růst a vývojové změny v architektuře však odpovídají vývoji a současné podobě sídel v okolí jabloneckých průmyslových center.

2.

3.

4.

